

Each legal norm has a content and an external form, the form should be clear and apparent not only to the lawyers and judges but also to the people, who should understand the content clearly to behave in accordance with it. In case of uncertainty legal norms are differently applied by people. They are unclear to understand what is prohibited or approved by law. This leads to the reduction of authority of the legal regulation and stimulates a person to interpret the norm in his own way. The universality and stability of legal regulation reduces thereby.

So clarity and legibility are far from being only the technique characteristics of legal form, they influence significantly the process of application of legal norm. There should be no special education provided for average citizen to understand the meaning of law, which he is due to obey. In order to provide a full and universe regulation the law should be clear and understandable. In this case citizens receive predictability and show respect for the law.

Apart from the clarity and legibility legal certainty principle provides accessibility of legal regulation; restriction of the discretionary powers; binding nature of the court decision; prohibition retrospective action of legal norms and others.

It is underlined that the problem of clarity and legibility of legal act significantly influences the protection of human rights and freedoms and it depends on how legal norm would get the aim of its regulation and in what way the idea incorporated by the legislator would be realized.

In order to provide clarity and legibility there are two groups of instruments that should be provided – general linguistic and juridical. Linguistic instruments includes simplicity of formulation, avoidance of iteration, tautology, accumulation of syntactic construction, excessive use of denial in formulation of legal norms. The second group – juridical instruments – provide rare use of specified legal terminology, limited use of reference norms that doesn't give an integral understanding of legal rule. Such cases attack legal certainty principle.

Keywords: legal certainty, legal technique, clarity and legibility of norm, predictability.

DOI: 10.33663/2524-017X-2021-12-36

УДК 340.14

*Осядла Марія Володимирівна,
Головний консультант
Відділу зв'язків з органами правосуддя
Апарату Верховної Ради України,
кандидат юридичних наук
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-0843-380X>*

АВТЕНТИЧНЕ ТЛУМАЧЕННЯ ПРАВОВИХ НОРМ: ТЕОРЕТИЧНИЙ ВИМІР

Постановка проблеми. Інтерпретаційна діяльність у правозастосовному процесі зумовлена необхідністю з'ясування змісту юридичної норми. Питання тлумачення в процесі застосування норм права є актуальним, враховуючи той факт, що сучасне українське законодавство не впорядковане та містить внутрішні колізії. Водночас, використання тлумачення в правозастосовному процесі дає можливість розібратися в сутності законодавчих термінів, усуває неправильність розуміння одним із учасників правових відносин положень нормативних правових актів, що гарантує дотримання принципу легітимних очікувань. Особливої уваги заслуговує автентичне тлумачення та казуальне тлумачення.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Тлумачення права досліджували фахівці, які працюють в галузі теорії держави та права, М. Вовченко, С. Гурак, О. Капліна, О. Костюк, М. Онищук, В. Денисенко, Д. Михайлович, А. Заєць, Ю. Тодика, Ю. Власов, М. Селівон, О. Скакун. Однак слід відмітити, що науково-теоретичне дослідження ефективності тлумачення, з точки зору роз'яснень законодавства, у вирішенні юридичних суперечностей потребує подальшого опрацювання.

Метою статті є аналіз сутності та змісту автентичного тлумачення та казуального судового тлумачення правових норм. «Тлумачення закону іноді буває таке, що воно абсолютно змінює зміст колишнього» [1, с. 152], – зазначав Є. М. Трубецький ще у ХХ ст. Водночас, акти офіційного нормативного тлумачення повинні носити суто інтерпретаційний характер та не повинні створювати нових

норм права. Оскільки мета тлумачення полягає саме в роз'ясненні положень нормативних актів, подоланні прогалин у праві, вирішенні юридичних колізій без зміни змісту нормативного акта.

Вивчення історії розвитку інституту тлумачення норм права відіграє важливу роль у розкритті ряду теоретичних і практичних питань [2, с. 59]. Тлумачення норм права у західній правовій системі відносять до періоду існування Римської імперії. Занурюючись в античність, можна знайти зародки всіх сучасних теорій, які слугували та продовжують слугувати основою та першоджерелами дослідження і творення правових явищ, принципів, норм, юридичних фактів та самого права. Перша згадка міститься в промовах Марка Тулія Цицерона: *Lex prospicit, non respicit*. Дія законів та інших правових актів в тому числі інтерпретаційних актів, в період Римської імперії як предмет наукового пізнання, науковцями досліджувалась лише поверхнево, в основному, в контексті розкриття публічно-правового порядку в Стародавньому Римі. У римському праві законом вважалось спеціальне і конкретне в правовому відношенні вираження суверенної волі римського народу, реалізоване через сформовані державні постанови. Постанови виносилися на обговорення народних зборів магістрами. Видання закону обов'язково повинно було здійснюватися у відповідному порядку. Ініціатива закону походить завжди від якого-небудь магістра. Акт тлумачення у вигляді постанови повинні бути виставлені на форумі в крайньому випадку за 24 дні до дня того народного зібрання, коли він буде голосуватись. В цілому акт тлумачення виражав обов'язкову юридично зобов'язуючу волю, що мала передумови та була прив'язана до конкретної дати і конкретних обставин. Разом з тим, були вироблені певні принципи сприйняття дії закону. Закон мав необмежений термін дії, не могло бути закону з точно визначеним терміном припинення його дії. Більше того, римське право не передбачало можливості власне юридичного скасування закону, можна було прийняти змістовно нову законну постанову з того самого питання або щодо тієї самої особи, але один раз повноважне (правочинне) вираження волі народу сумніву не підлягало. Попередній закон в будь-якому разі мав прерогативу (в цьому також була особливість римського публічно-правового порядку). До кінця Республіканського періоду зародилися основні тлумачення закону, що стали першоосновою закономірностей та принципів дії інтерпретаційних актів в часі у правових системах багатьох сучасних країнах світу [3, с. 97]. Після остаточного закріплення імператорської влади, вищу силу закону мали одноосібні розпорядження імператора, що носили загальну назву «конституції», які діяли на всій території держави. Одні з них це рескрипти і декрети, які кваліфікувались, як акти тлумачення діючих законів і тому не втрачали юридичної сили внаслідок зміни імператора [4, с. 84].

Основні результати дослідження. У сучасній юридичній науці гостро постає проблема правильного розуміння змісту правових норм, а відтак їх тлумачення. Розвиток тлумачення правових норм тісно пов'язаний зі змінами в суспільному житті та в процесі застосування норм права. Стосовно визначення та змісту тлумачення права в літературі існують різні підходи щодо розуміння.

М. Онищук зазначає, що необхідність у тлумаченні правових норм виникає, по-перше, у зв'язку з тим, що норми права мають загальний і абстрактний характер і не завжди зрозумілий їх зміст, водночас як реальні суспільні відносини завжди конкретні, мають ряд індивідуальних особливостей. Отже, в кожному конкретному випадку реалізації норм права слід в'яснити, чи належить даний випадок до того виду відносин, який законодавець передбачив у правовій нормі, чи ні. По-друге, недоліки законодавчої техніки, що зустрічаються інколи в правозастосовчій практиці, породжують юридичні колізії, що також сприяє виникненню необхідності в тлумаченні правових норм [5, с. 99].

Ю. Власова вказує, що здійснення суб'єктом, уповноваженим на створення права, з'ясування змісту чинних правових приписів, можуть бути так чи інакше пов'язані з нормами права, що ухвалюються. При цьому з'ясовується зміст цих норм права, вивчаються їх системні зв'язки з нормами права, що плануються до прийняття. Такий процес необхідний для уникнення протиріч між змістом нових норм права та діючими правовими приписами, особливо тими, що закріплюють основоположні правові принципи, загальнолюдські цінності і ідеали в демократичному суспільстві та правовій державі. Крім того, тлумачення чинних норм права дозволить виявити та подолати прогалини, колізії в праві, прийняти правову норму, яка буде найповніше і найефективніше регулювати відповідні суспільні відносини [6, с. 57-58].

На думку Ю. Тодики, в процесі тлумачення зміст правових норм розкривається через знання мови, якою вони сформульовані, знання про системні зв'язки цих норм, їх походження і функціону-

вання. Тлумачення, як будь-який процес мислення, підкоряється законам і правилам логіки, тобто кожне положення, що інтерпретується, повинно бути обґрунтованим, доведеним [7, с. 52].

У залежності від юридичних наслідків, до яких призводить роз'яснення, розрізняють неофіційне і офіційне тлумачення. Неофіційне тлумачення – це роз'яснення норм права, яке дається не уповноваженими суб'єктами, й тому позбавлене юридичної сили і не може викликати юридичних наслідків. Сила та значення неофіційного тлумачення – у переконаності, обґрунтованості, науковості, в авторитеті тих суб'єктів, якими воно дається. Воно може виражатися в усній або письмовій формі. Офіційне тлумачення – різновид тлумачення, який здійснюється уповноваженими на те суб'єктами – державними органами, посадовими особами та закріплюється в спеціальному акті, що має загальнообов'язковий характер для всіх суб'єктів, які реалізують ці норми права.

Д. Михайлович підкреслює, що важливим засобом забезпечення адекватного розуміння і застосування законодавчих актів є офіційне тлумачення закону. Встановлюючи справжній зміст нормативного припису, суб'єкт офіційного тлумачення усуває перекося юридичної практики, забезпечує стабільність урегульованих правом суспільних відносин, єдність законності і правопорядку [8, с. 3].

В юридичній літературі виділяють такі види офіційного нормативного тлумачення, зокрема, як автентичне, легальне, відомче. Автентичне тлумачення проводиться тим органом, який створив цю норму права. Воно є найбільш компетентним і авторитетним, оскільки орган, який створив правову норму, може найбільш точно розкрити її зміст. Він робить це в межах своєї компетенції.

Суб'єктом такого тлумачення може бути, наприклад, Верховної Рада України. У Розділі IV Конституції України визначено статус Верховної Ради України, як єдиного органу законодавчої влади в Україні, який за своєю природою є представницьким органом державної влади, який складають чотириста п'ятдесят народних депутатів України.

Народний депутат України присягає перед Верховною Радою України дотримуватися Конституції та законів України, виконувати свої обов'язки в інтересах всього Українського народу, які на нього покладає Закон України «Про статус народного депутата України». Зокрема, народний депутат відповідальний за свою депутатську діяльність перед Українським народом як уповноважений нею представник у Верховній Раді України. Він зобов'язаний брати участь у роботі парламенту і його органах, виконувати їх доручення, підтримувати зв'язок з виборцями, інформувати про свою депутатську діяльність.

Проте, норми, згідно з якими Верховна Рада має право тлумачити закони, не увійшли до нового Регламенту Верховної Ради України від 10.02.2010 № 1861-VI.

При цьому, згідно з попередньою редакцією Регламенту, Верховна Рада мала право здійснювати тлумачення чинних законів, їх окремих положень, що мали нормативний характер. Про тлумачення закону чи його окремих положень Верховна Рада приймала постанову. На сьогоднішній день, згідно з частиною третьою статті 21 Закону України «Про комітети Верховної Ради України» комітети з питань, віднесених до предметів їх відання, мають право надавати роз'яснення щодо застосування положень законів України. Такі роз'яснення не мають статусу офіційного тлумачення.

Тлумачення та роз'яснення як юридична діяльність Верховної Ради України є запорукою забезпечення законності та підвищення ефективності правового регулювання. У сучасних умовах його актуальність значно зросла. Це пояснюється тим, що в останні роки українське законодавство ґрунтовно оновилося, у ньому з'явилися нові норми і навіть галузі права. Правотворчість сьогодні здійснюється на інших принципах, застосовуються нові юридичні терміни та конструкції, цілком інший тип регулювання. У законодавчій практиці ширше використовується зарубіжний досвід. У цих умовах тлумачення Верховною Радою України як автентичним органом прийняття правової норми повинно відігравати свою місію як важливий інструмент пізнання, реалізації й удосконалення права.

Крім того, значущість проблеми тлумачення та роз'яснення норм права за сучасних умов підвищується додатковими підставами зовнішнього і внутрішнього характеру.

Слід також підкреслити необхідність тлумачення норм права, як конкретизацію положень законів, органами судової влади в процесі здійснення правосуддя (казуальне тлумачення).

М. Вовпенко визначає казуальне тлумачення як владне роз'яснення компетентного органу у конкретній юридичній справі, що надається у мотивувальній частині рішення у вигляді юридичної аргументації та правової оцінки відповідних юридичних фактів [9, с. 38].

Казуальне тлумачення у правовій доктрині виділяється як вид офіційного тлумачення норм права. Як зазначав С. Алексєєв, якщо нормативне тлумачення не повинно відокремлюватися від

норми, що тлумачиться, то казуальне – від конкретного випадку (казусу) [10, с. 311]. Воно дається виключно в межах розгляду конкретної юридичної справи, стосовно конкретних суб'єктів і не має загальнообов'язкового значення. На думку О. Капліної, правильно застосувати норму права неможливо без її тлумачення, оскільки у процесі пізнання суддя здійснює безперервну інтелектуальну діяльність, пов'язану зі зверненням до конкретних фактів і до норм.

Суб'єктами казуального тлумачення виступають судові та адміністративні органи. Роз'яснення змісту норм права, що здійснюється судовими органами влади, є судовим тлумаченням. Як зазначає О. Костюк, потрібно розрізняти судове казуальне тлумачення, що здійснюється у процесі розгляду конкретної справи, та судове нормативне тлумачення, що здійснюється вищими судовими органами влади у процесі аналізу та узагальнення судової практики [11, с. 110.].

Тлумачення здійснюється також Верховним Судом, що значною мірою впливає на судову практику. Суди, розглядаючи судові справи, здійснюють казуальне тлумачення норм права і виробляють прецедентну практику застосування норм права. Таким чином, координується практика роботи судів нижчого рівня з метою однакового вирішення справ стосовно аналогічних випадків. Прецедент тлумачення формується як результат правозастосовної діяльності, зумовленої необхідністю конкретизації норм права в межах закону в процесі неодноразового застосування норм. Передумовами для формування прецеденту тлумачення є: а) незрозумілість та неясність формулювання норм права суб'єктами правотворчості в нормативно-правових актах; б) складний і принципово важливий для стабільності юридичної практики характер юридичної кваліфікації певної категорії юридичних справ; в) прецедент тлумачення може бути встановлений лише авторитетним правозастосовним органом, що уповноважений на таку діяльність; г) багаторазове винесення однакових рішень у практично складних типових юридичних справах; г) юридична формалізація тлумачення права в правозастосовних актах за типовими справами, доведена до рівня «зразка», «прикладу»; д) гласність та інформаційна доступність прецеденту тлумачення [12, с. 41].

Прикладом може бути рішення Великої Палати Верховного Суду 2019 року, яким суд відступив від висновку Верховного Суду України, сформульованого у постанові від 27 квітня 2016 року у справі за провадженням № 6-113цс16, у частині врахування критеріїв, за якими можна зменшити розмір відшкодування, і вважала, що, зменшуючи розмір відшкодування, визначений, виходячи з середнього заробітку за час затримки роботодавцем розрахунку при звільненні відповідно до статті 117 КЗпП України, необхідно враховувати:

- розмір простроченої заборгованості роботодавця щодо виплати працівнику при звільненні всіх належних сум, передбачених на день звільнення трудовим законодавством, колективним договором, угодою чи трудовим договором;

- період затримки (прострочення) виплати такої заборгованості, а також те, із чим була пов'язана тривалість такого періоду з моменту порушення права працівника і до моменту його звернення з вимогою про стягнення відповідних сум;

- ймовірний розмір пов'язаних із затримкою розрахунку при звільненні майнових втрат працівника;

- інші обставини справи, встановлені судом, зокрема, дії працівника та роботодавця у спірних правовідносинах, співмірність ймовірного розміру пов'язаних із затримкою розрахунку при звільненні майнових втрат працівника та заявлених позивачем до стягнення сум середнього заробітку за несвочасний розрахунок при звільненні.

Вказаний правовий висновок повинен бути врахований суддями при вирішенні аналогічних справ, предметом яких є стягнення середнього заробітку по день фактичного розрахунку.

Принципами казуального судового тлумачення є: принцип неупередженості – під час здійснення казуального тлумачення, суб'єкт, який його здійснює не повинен мати негативної, заздалегідь сформованої думки щодо тієї чи іншої правової норми; обґрунтованості висновків – суб'єкт казуального тлумачення повинен чітко обґрунтувати свою позицію; всебічності – суб'єкт, який здійснює казуальне тлумачення повинен оцінити норму права з усіх можливих аспектів і лише потім надавати обґрунтований висновок щодо змісту норми права; об'єктивності – суб'єкт казуального тлумачення повинен об'єктивно, чітко роз'яснити зміст норми права без урахування власної, суб'єктивної думки (оцінки); однозначності – казуальне тлумачення норми права передбачає чітке, повне та однозначне розуміння відповідної норми та надання роз'яснення без зміни її змісту; компетентності – казуальне тлумачення норм права повинен здійснювати лише кваліфікований, компетентний суб'єкт, що наділений виключними повноваженнями на здійснення правосуддя.

Висновки. Таким чином, використання, в тому числі автентичного та казуального тлумачення, його методології й принципів сприятиме однозначному розумінню правових норм всіма суб'єктами права, забезпечить їх ефективну реалізацію шляхом усунення колізій та гарантуватиме дотримання принципу законності, верховенства права, легітимних очікувань, як основа для побудови правової демократичної держави.

Список використаних джерел

1. *Крестовська Н. М., Матвєєва Л. Г.* Теорія держави і права. Підручник. Практикум. Тести : підручник. Київ : Юрінком Інтер, 2019. 584 с7, с. 152.
2. *Скакун О. Ф.* Теорія права і держави : підручник. Київ : Правова єдність : Алерта, 2014. 524 с.
3. *Теорія держави і права : навчальний посібник / О. О. Тихомиров, М. М. Мікуліна, Ю. А. Іванова та ін. ; за заг. ред. Л. М. Стрельбицької.* Київ : Кондор-Видавництво, 2016. 332 с.
4. *Теорія держави і права : навчальний посібник / за заг. ред. С. Д. Гусарєва, О. Д. Тихомирова.* Київ : НАВС, Освіта України, 2017. 320 с.
5. *Онищук М. В.* Колізії у законодавстві України: причини та шляхи подолання – Правова держава. Вип.7. – К., 1996. – С. 99.
6. *Власов Ю.Л.* Роль тлумачення в забезпеченні законності // Щорічник наукових праць «Правова держава» № 14 Київ. – 2003. – С. 57-58.
7. *Тодика Ю.* Способи тлумачення конституції і законів України Конституційним судом // Вісник академії правових наук України. – 2001. – № 2. – С. 52.
8. *Михайлович Д. М.* Офіційне тлумачення закону : автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.01 / Національний ун-т внутрішніх справ. – Х., 2003. – С. 3.
9. *Вопленко Н. Н.* Виды и акты официального толкования права. Ленинградский юридический журнал: научно-теоретический и информационно-практический межрегиональный журнал. 2008. №2 (2).
10. *Алексеев С. С.* Общая теория права. Курс в 2-х томах. Т. 2. Москва : Юрид. лит., 1982. С. 311.
11. *Костюк О. М.* Теоретико-правові засади нормативного тлумачення: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.01. Івано-Франківськ, 2017. С.110.
12. *Вопленко Н. Н.* Вказ. пр. С. 41.

References

1. *Krestovska N. M., Matvieieva L. H.* Teoriia derzhavy i prava. Pidruchnyk. Praktykum. Testy : pidruchnyk. Kyiv : Yurinkom Inter, 2019. 584 s7, s. 152.
2. *Skakun O. F.* Teoriia prava i derzhavy : pidruchnyk. Kyiv : Pravova yednist : Alerta, 2014. 524 s.
3. *Teoriia derzhavy i prava : navchalnyi posibnyk / O. O. Tykhomirov, M. M. Mikulina, Yu. A. Ivanova ta in. ; za zah. Red. L. M. Strelbytskoi.* Kyiv : Kondor-Vydavnytstvo, 2016. 332 s.
4. *Teoriia derzhavy i prava : navchalnyi posibnyk / za zah. red. S. D. Husarieva, O. D. Tykhomyrova.* Kyiv : NAVS, Osvita Ukrainy, 2017. 320 s.
5. *Onyshchuk M. V.* Kolizii u zakonodavstvi Ukrainy: prychny ta shliakhy podolannia. – Pravova derzhava. Vyp.7. – K., 1996. – S. 99.
6. *Vlasov Yu. L.* Rol tлумachennia v zabezpechenni zakonnosti // Shchorichnyk naukovykh prats «Pravova derzhava» № 14 Kyiv. – 2003. – S. 57-58.
7. *Todyka Yu.* Spособы tлумachennia konstytutsii i zakoniv Ukrainy Konstytutsiinym sudom // Visnyk akademii pravovykh nauk Ukrainy. – 2001. – № 2. – S. 52.
8. *Mykhailovych D. M.* Ofitsiine tлумachennia zakonu : avtoref. dys. ... kand. yuryd. nauk: 12.00.01 / Natsionalnyi un-t vnutrishnikh sprav. – Kh., 2003. – S. 3.
9. *Voplenko N. N.* Vydы y akty ofytsyalnoho tolkovanyia prava. Lenynhradskyi yurydycheskyi zhurnal: nauchno-teoreticheskyi y ynformatsyon-no-praktycheskyi mezhrehyonalnyi zhurnal. 2008. No2 (12).
10. *Alekseev S. S.* Obshchaia teoriya prava. Kurs v 2-kh tomakh. T. 2. Moskva : Yuryd. lyt., 1982. S. 311.
11. *Kostiuk O. M.* Teoretyko-pravovi zasady normatyvnoho tлумachennia: dys. ... kand. yuryd. nauk: 12.00.01. Ivano-Frankivsk, 2017. S.110.
12. *Voplenko N. N.* Nazvana pratsia. S. 41.

Осядла М. В. Автентичне тлумачення правових норм: теоретичний вимір

У статті досліджується проблема інтерпретаційної діяльності у правозастосовному процесі, що зумовлена необхідністю з'ясування змісту юридичної норми. Розглядається питання тлумачення в процесі застосування норм права, оскільки сучасне українське законодавство не впорядковане та містить внутрішні колізії. У статті охарактеризовані види офіційного нормативного тлумачення, зокрема, як автентичне, легальне, відомче.

Аналізується використання тлумачення в правозастосовному процесі як можливість розібратися в сутності законодавчих термінів, забезпечення однакового застосування усіма суб'єктами суспільних правовідносин, що передбачає дотримання принципу легітимних очікувань та верховенства права.

Ключові слова: тлумачення, застосування, автентичне тлумачення, казуальне тлумачення.

Osiadla M. V. Authentic interpretation of legal norms: theoretical aspect

The article examines the problem of interpretive activity in the law enforcement process, which is due to the need to clarify the content of the legal norm. The issue of interpretation in the process of application of legal norms is considered, as the modern Ukrainian legislation is not regulated and contains internal conflicts. The article describes the types of official normative interpretation, in particular, as authentic, legal, departmental.

The use of interpretation in the law enforcement process as an opportunity to understand the essence of legislative terms, ensuring equal application by all subjects of public relations, which involves compliance with the principle of legitimate expectations and the rule of law.

Keywords: interpretation, application, authentic interpretation, casual interpretation.

DOI: 10.33663/2524-017X-2021-12-37

УДК 340.12

*Наталія Олегівна Палій,
аспірантка відділу теорії держави і права
Інституту держави і права
імені В. М. Корецького НАН України
ORCID: 0000-0003-2380-4442*

**ПРО ОКРЕМІ ТЕРМІНИ І ДЕФІНІЦІЇ
В ЗАКОНОДАВСТВІ ПРО ГЕНДЕРНУ РІВНІСТЬ**

Постановка проблеми. Існуючі дослідження, чинне українське та європейське законодавство, міжнародна практика в сфері захисту прав людини приходять до висновку, що саме вразливі категорії населення найбільш схильні до дискримінації. Щодо таких категорій осіб дискримінація може містити ознаки множинності, а саме посилюватися ознаками етнічної приналежності, інвалідності, віку тощо.

Говорячи про дискримінацію жінок, необхідно звернути увагу на наявність вразливих категорій жінок, які піддаються подвійному впливу дискримінації.

На даний час в Україні достатньо низький рівень розуміння населенням гендерних проблем та відсутнє визначення на законодавчому рівні «жінки з вразливих груп» чи «вразливі категорії жінок». Хоча саме для жінок з вразливих груп забезпечення рівності прав є особливо важливим. Тому визначення, які саме категорії жінок можуть бути віднесені до «вразливих», є необхідною складовою нормативно-правової бази. Адже розуміння ситуації, коли особа зазнає дискримінації в будь-якій формі і більш ніж за однією однакою одночасно, вкрай важливо для ефективного захисту її прав.

Актуальність даного дослідження зумовлена необхідністю визначення дефініції «жінки з вразливих груп» та критеріїв визначення ознак вразливості.

Аналіз останніх досліджень та публікацій дає підстави вважати, що «вразливі групи» (англ. vulnerable groups) перебувають у менш вигідному становищі та відчувають більший ризик дискримінації. Надалі проаналізуємо останні публікації, в яких саме вразливі групи населення все частіше стають об'єктом досліджень.